

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - I

1. Soruda tanımı verilen askerî birim Martoloslardır. Vaynuklar at bakıcılarıdır. Asesbaşı şehir ya da taşrada gece bekçiliği yapan Hristiyan halktan oluşmayan görevlilerdir. Lağımcılar tüneller kazarak kale ve surları patlatanlardır. Turnacılar ise habercilerdir.

CEVAP C

2. Akıncı eyalet askerleri bölümünden olup öncü birliklerdir. Türkmenlerden oluşmuştur.

CEVAP D

3. Osmanlı Devleti'nde bürokratik işlerin kayıtlarının tutulduğu, padişahın ferman ve emirlerinin tarih sırasına göre kayıt altına alındığı deftere "Mühimme" denilmiştir. Divani hattı kullanılmıştır.

CEVAP B

4. Osmanlı Devleti'nde yönetilen vergi vermekle yükümlüdür. Çiftçi, yörük, esnaf ve azınlıklar yönetilen grubundandır.

CEVAP E

5. XVII. yüzyıl sonlarında devlete ait toprakların vergi toplama hakkının mülkiyet olarak mültezimlere satılmasına mâlikâne-dîvânî sistemi adı verilir. Bu sisteme gerek görülmesinin sebebi, hazineye daha fazla nakit girişini sağlamaktır.

CEVAP A

6. Diploması dış ilişkilerden sorumlu kesimdir. Reisülküttap divandaki kâtiplerin reisi olup dış yazışmaları yapmış, zamanla dışişleri bakanlığı seviyesine yükselmiştir.

CEVAP B

7. Kuruluş Dönemi'nde devlet adam ve memurlarının tamamı medreseden mezun olmuştur.

CEVAP E

8. Divan-ı Hümayun XIX. yüzyılda II. Mahmut tarafından kaldırılmış, yerine Nazırlar Kurulu kurularak kabine sistemine geçilmiştir.

CEVAP E

9. Cebelü, tımar sahibinin her 3 bin akçe karşılığında yetiştirmek zorunda olduğu bir atlı askerî adıdır, cebelüler devşirme değil, Türkmen'dir.

CEVAP E

10. Osmanlı Devleti'nde XVIII. yüzyıldan itibaren diplomasinin önem kazanması kalemiye grubunun önemini artırmıştır. Çünkü divanda dış ilişkilerden sorumlu olan grup kalemiyedir.

CEVAP A

11. Osmanlı Devleti'nde ilk defa kullanılan unvanlar şunlardır: I. Osman; Bey ve Gazi, Orhan; Sultan, I. Murat; Han, Hüdavendigar, Hünkâr, II. Mehmet; Kayzer-i Rum, I. Selim; Hadimü'l Haremeynü's- Şerifeyn, I. Süleyman; Muh-teşem. Bunlar dışında Halife, Emirü'l-müminin unvanları da kullanılmıştır. Keyhüsrev, Keykubat ve Keykavus unvanlarını Anadolu Selçuklu hükümdarları kullanmıştır.

CEVAP E

12. Adalet çemberi, Osmanlı Devleti'nin ideal yönetim anlayışını ifade eden, Kınalızade Ali Efendi'nin Ahlak-i Alâi eserinde bulunan sekiz maddelik yöntemdir. Bu maddelerden bir tanesi bile olmazsa, adaletin varlığından bahsedilemez. Adaletin zıddı ise zulümdür.

Kınalızade'nin belirlediği Adalet Dairesi ilkeleri şu şekildedir:

1. Adldir mûcib-i sâlah-ı cihan (Dünya düzeninin teminatı adalettir.)
2. Cihan bir bağıdır divârı devlet (Dünya bir bağıdır, duvarı devlet.)
3. Devletin nâzımı şeriattır (Devletin nizamını kuran Allah'ın kanunudur.)
4. Şeriata olamaz hiç haris illa mülk (Allah'ın kanunu yalnızca otorite ile korunur.)
5. Mülkü zapt eyleyemez illa leşker (Otorite ve kudret, ancak ordu ile zapt edilebilir.)
6. Leşkeri cem edemez illa mal (Ordu mal ile kaim olur.)
7. Malı cem eyleyen raiyetir (Malı bir araya getiren halktır.)
8. Raiyeti kul eder âlem-i padişaha adl (Halkı idare altına ise ancak padişahın adaleti alır.)

CEVAP E

13. Payitaht, Asitane, Dersaadet çeşitli dönemlerde İstanbul'a verilen isimler olmuştur.

CEVAP E

14. Osmanlı Devleti'nde padişahın ferman ile her hangi bir devlet görevlisini idam ettirme yetkisine Kulluk hakkı denilmiştir. Padişahın bu yetkisi ulema sınıfı dışında herkes için kullanılmıştır. Ulemanın yargılanması padişahın fermanı ile değil, şeri hukukla gerçekleşmiştir.

CEVAP C

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - I

15. Osmanlı Devleti'nde İstanbul'un yönetiminden sorumlu olan görevli taht kadısıdır, İstanbul'un güvenliğinde yeniçeri ağası, belediye hizmetlerinden ise şehremini sorumluydu. Kassam adli bir makam olup kadının miras hakkını da vermiş olduğu hükmü uygulayan ve mirası paylaştıran görevlidir. Mimarbaşı ise saray hizmetinden olup mimar işlerinden sorumlu olan görevlidir. Mimar Sinan Mimarbaşı'dır.
- CEVAP D**
16. Enderun; İkinci Murat Dönemi'nde devlet memuru, idareci, bestekâr yetiştirmek amacıyla açılmıştır.
- CEVAP D**
17. XVII. yüzyıla kadar Osmanlı sarayını koruyan orduya hssa ordusu denilmiş, içindeki bostancı bölümü ise bu işi üstlenmiştir.
- CEVAP C**
18. Mütevellî; medrese hocası değil, vakıf yönetim kuruludur.
- CEVAP E**
19. Osmanlının sınırlarının genişlemesi defterdar, kazasker ve eyalet sayılarını artırmıştır.
- CEVAP E**
20. 1479 yılında Venedikliler ile ilk Kapitülasyon Antlaşması'nı imzalar. Venedik'e İstanbul'da Balyos adı verilen elçi bulundurma hakkı verir.
- CEVAP B**
21. Osmanlı Devleti'nde toplum yöneten ve yönetilen olarak ikiye ayrılmıştır, yöneten vergi vermeyen anlamına gelen beraya, yönetilen ise vergi veren anlamına gelen reaya denilmiştir. O hâlde esnaf, tüccar, köylü, çiftçi, yörük, sanayici reaya grubudur. Yönetenler ise seyfiye, ilmiye ve kalemiyedir. Seyfiye idari ve askerî bürokrasi ile, kalemiye mali ve diplomatik bürokrasi ile, ilmiye ise dinî ve adli bürokrasi ile ilgilenmiştir. Kazasker adli bürokrasidir.
- CEVAP B**
22. Bostancı sarayı koruyan muhafız bölümüdür.
- CEVAP E**
23. Vezir, beylerbeyi, şeyhülislam vb. görevlilerin görevinin sona ermesinden sonra geçimlerini sağlamaları amacıyla bir yerin gelirinin tahsis edilmesi arpalık olarak adlandırılmıştır.
- CEVAP A**
24. Osmanlı Devleti'nde Hz. Muhammed'in sülalesine mensup olanların işleriyle ilgilenmek amacıyla oluşturulan teşkilatın adı Nakibü'l-Eşraf'tır.
- CEVAP C**
25. Osmanlı Devleti'nde Kapıkulu ordu birimleri şunlardır: Yayalar: Acemioğlanlar Ocağı, Cebeciler, Yeniçeriler, Topçular, Top Arabacıları, Lağımçılar, Humbaracılar. Cebeciler ordunun silah ihtiyacını karşılayan ve silahları tamir eden bölüktür. Atlılar: Altı Bölük Halkı diye de bilinen gruptur. Silahtarlar, Sipahlar, Sağ ulufeciler, Sol Ulufeciler, Sağ Garipler, Sol Garipler. Kapıkulu ordusunun komutanı Yeniçeri Ağasıdır, Yeniçeri Ağasından sonraki en yetkili asker ise Sekbanbaşısıdır.
- CEVAP D**
26. II. Mehmet'e kadar olan dönemde padişahın av seferlerine eşlik etmek amacıyla kurulmuş saray hizmetindeki ocağın adı sekbandır. Zamanla bu görev değişmiştir.
- CEVAP E**
27. Osmanlı Devleti'nde yaklaşık olarak 35 tane eyalet vardı, bu eyaletlerden en önemlileri ise Anadolu ve Rumeli eyaletleriydi. Hiyerarşik sıralamada Rumeli hepsinin üstünde sayılırdı. Bir kimse vezir olmadan önce mutlaka Rumeli Beylerbeyi olmasına dikkat edilirdi. Rumeli Beylerbeyi'nin merkezi Manastır, Anadolu Beylerbeyinin merkezi ise Kütahya idi. Konya ise Osmanlı Devleti'nde bir eyalet değil sancaktı, doğal olarak beylerbeyi merkezi olarak kullanılmamıştır.
- CEVAP C**
28. Mülkiyeti Osmanlı Devleti'ne ait olan ve tımar sisteminin uygulandığı eyaletler salyanesizdir. Anadolu, Rumeli'deki eyaletler ile Budin ve Şam salyanesizdir.
- CEVAP B**
29. Osmanlı Devleti'nde padişahın yetkileri ferman ve berat olarak kabul edilmiştir. Ferman; padişahın emir ve buyruklardır. Berat ise; padişahın devlet memurunu atama, terfi ettirme, görevden alma yetkisidir. Gedik; Lonca tarafından verilen iş yeri açma belgesidir. Kanunname; Padişahın fermanına verilen diğer bir isimdir. İcazet; Medrese öğrencilerinin aldıkları diplomadır.
- CEVAP D**

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - II

1. Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun Orhan Bey tarafından kurulmuştur. Kuruluş Dönemi'nde veziriazam, vezirler, kazasker, defterdar, nişancı divanın asıl üyelerindendir. Şeyhülislam, kaptanıderya, yeniçeri ağası, reisülküttap divana sonradan üye olmuştur. Bu nedenle asıl üye kabul edilmemişlerdir.
CEVAP B
2. Divan toplantılarından sonra sadrazam ve divan üyelerinin alınan kararları belirtmek üzere padişah huzuruna kabul edildikleri yer arz odasıdır.
CEVAP B
3. Osmanlı Devleti'nde ilk kanunnameyi çıkaran padişah II. Mehmet'tir.
CEVAP E
4. Sepet Tımarı; sahibinin bir varis bırakmaksızın vefatı ile mahlûl olmuş ve kimseye yönlendirilmeyerek sahipsiz kalmış, gelirleri az olan tımarlardır. Bu tımarlara gördükleri muameleden dolayı kinaye olarak bu ad verilmiştir. Bu tımarlar daha sonraları devlet ricali ile sancak beylerine yemeklik olarak bırakılmıştır. Mülk Tımarı; sefer olduğu zaman cebelü göndermesi şartı ile verilen tımarlardır. Tımar sahibinin bizzat sefere gitmesi şart değildir. Anadolü eyaletlerinde mevcut olan bir tımarıdır. Bu tımar da cebelü göndermediği zaman tımarına el konulmaz, yalnız cebelü göndermediği yılın geliri ceza olarak alınır. Bu tımar, tımar sahibi öldüğünde oğullarına ve varislerine geçerdi. Buna malikâne tımarı, eşkincilü mülk ya da mülk eşkincilü tımarlar da denilirdi.
CEVAP D
5. Osmanlı Devleti'nde sancağa çıkma usulünün kaldırılmasından sonra şehzadelerin eğitimi için sarayda oluşturulan özel alana şimşirlik denilmiştir.
CEVAP B
6. Eyüp Sultan, ilk İstanbul kuşatmasında şehit düşen ve mezarı surların dibine yapılan sahabelerdendir. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un Fethi'nden sonra Eyüp Sultan'ın mezarını hocası Akşemsettin'e buldurarak buraya Eyüp Sultan türbesini yaptırmıştır. Fatih'ten sonra gelen her padişapta bu türbede kılıç kuşanarak tahtta çıkmıştır.
CEVAP C
7. Soruda verilen öncüllerin tamamı sadrazamın görevleri arasındadır.
CEVAP E
8. Osmanlıda millet sistemi inanç temeline göre oluşmuş, toplum Müslim ve gayrimüslim olmak üzere ikiye ayrılmıştır.
CEVAP B
9. Sadrazamın göreve başlaması için devlette özel bir tören düzenlenmemiştir.
CEVAP E
10. Divanın asıl üyelerinden olan nişancı iç - dış yazışma ve alınan kararları kaydetme, tahrir kayıtlarını tutma gibi yükümlülöklere sahipti.
CEVAP E
11. Padişahlar değişen şartlar karşısında fermanlar ve adaletnameler yayınlarak devlet sistemini güçlendirmeye çalışmışlardır. Bu ferman ve adaletnameler örfi hukuktur.
CEVAP E
12. Osmanlı Devleti'nde şehzadelerin lalalar eşliğinde sancağa gönderilmesinin temel sebebi devlet deneyimi onlara devlet tecrübesi kazandırmaktır.
CEVAP B
13. Osmanlıda herhangi bir emir ve işlemin uygulanması için, şeyhülislamın "şeri hukuka uygun olduğuna dair belge" vermesi örfi hukukun şeri hukuka dayandığını ve devletin dinî esaslarla yönetildiğini kanıtlar.
CEVAP B
14. Klasik Dönem taşra teşkilatında vilayet diye bir yönetim birimi yoktur.
CEVAP E
15. Tezkireci sadrazam ve devlet adamlarının özel kalemlelerini tutan görevlidir.
CEVAP D
16. Osmanlı Devleti'nde eğittiği şehzade padişah olursa Lala Hacı-i Sultani unvanını elde ederdi.
CEVAP D

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - II

17. Sadaret kaymakamı sadrazamın vekilidir. Zamanla İçişleri Nazırlığına dönüşmüştür.
CEVAP B
18. Şehzadeler sancağa çıkana kadar sarayda Şehzadegan denilen bölümde eğitim görürlerdi.
CEVAP D
19. Osmanlı saray teşkilatı içinde şehremini yoktur, ayrıca şehremini ulema sınıfından değil, seyfiyedendir. Görevi İstanbul şehrinin belediye hizmetlerini yerine getirmektir. Kehhal ise göz doktoru demektir, sarayda bulunur.
CEVAP E
20. Tahrir defterlerinden nişancı sorumludur. Diğer defterler reisülküttabın denetimindedir.
CEVAP C
21. Divan-ı Hümayundaki kalemler;
Beylikçi; divanda alınan kararların yazıldığı kalemdir. Mühimme defteri bu kalem tarafından tutulur.
Tahvil; üst düzey devlet adamların atama, berat ve özlüklerinin tutulduğu kalemdir.
Ruznamçe; günlük yazışmaların yapıldığı ve maliye ile ilgili gelir ve giderlerin tutulduğu kalemdir.
Amedi; dış yazışmaların yapıldığı kalemdir. Vakanüvis; resmî tarih kayıtlarını tutan kalemdir.
CEVAP C
22. Divan-ı Hümayun'da vakıf personeliyle, dini hizmetlerde bulunanların berat ve fermanlarını düzenleyen kalem Ruus'tur.
CEVAP D
23. Müstemmen Osmanlıdan kapitülasyon almış devletlerin vatandaşlarına Osmanlı ülkesinde verilen adıdır.
CEVAP E
24. XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili diplomatik ve bilimsel fikirler üretmek amacıyla Şarkiyat Akademisi-ni kuran devlet Avusturya'dır.
CEVAP A
25. Mütessellim eyaletlerdeki devlet görevlilerinin başka işle-rinden dolayı yerlerine atadıkları görevliye verilen isimdir, ehl-i şeri yani ilmiye grubundan değildir.
CEVAP D
26. Muhassıl XIX. yüzyılda ticari hayatı ve vergileri düzenle-mek amacıyla oluşturulmuş kurumdur. Mutasarrıf Vilayet Nizamnamesi'ne göre livaların yöneticisidir. İkisi de ehl-i örf grubundandır. Müftü ehl-i şeridir.
CEVAP C
27. İlk düzenli ordu Orhan Bey tarafından kurulmuştur. Ve-zir Alaaddin ve Kazasker Çandarlı Orhan Bey dönemidir, Merzifonlu ise II. Viyana Kuşatmasındaki sadrazamdır. Fetihlerin devamı için gerekli olan ilk düzenli birlikler, Ve-zir Alâeddin Paşa ve Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in teklifleri doğrultusunda Bursa'nın fethinden sonra oluş-turuldu. Türk gençlerinden meydana getirilen bu düzenli birliklerin atsız askerine "yaya", atlı askerine de "müsel-lem" adı verildi.
CEVAP C
28. Beylerbeyi ve sancak beylerinin sefer veya başka sebep-lerle kendi görev yerlerinde bulunamadıkları zamanlarda yerlerine tayin edilen görevlilere mütessellim adı verilir.
CEVAP D
29. Rakâbe Miri arazinin çıplak mülkiyeti anlamına gelir. Ko-cabaşı ve çorbacı ise zimmilerle devlet arasındaki ilişki-leri düzenleyen temsilcilerdir.
CEVAP C
30. Kethüdayeri kapıkulu süvarilerinin eyaletlerdeki amiri ve kumandanıdır.
CEVAP A

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - III

1. Çeşitli el sanatları örnekleri için (minyatür, tezhip, hat vb.) desen hazırlayan sanatçılara "nakkaş" adı verilirdi. Bu sanatçılar "ehli hiref" olarak adlandırılan sanatkâr teşkilatının üyesiydiler. Bir saray örgütü olan "ehli hiref" çeşitli sanatçı gruplarından oluşturulmuştu. Bostancı ehl-i hiref değil, askerdir.
CEVAP D
2. İmrahor saraya ait hayvanların yetiştirilmesi, bakımı ile görevli gruba denilirdi.
CEVAP C
3. Osmanlı Devleti'nde şeyhülislam protokol bakımından sadrazama denk sayılmıştır.
CEVAP B
4. Şehbender Osmanlı Devleti'nde ve yurt dışında bulunan konsoloslar için kullanılan kavramdır.
CEVAP A
5. Ahizade Hüseyin Efendi IV. Murat Dönemi'nin şeyhülislamıdır. İdam edilen ilk şeyhülislam olarak bilinir.
CEVAP D
6. XIX. yüzyılda padişahın aylığına Tahsisat-ı Seniyye denmiştir. Cebihümayun padişahın özel hazinesidir.
CEVAP A
7. Osmanlı Devleti'nde devşirme sistemi çok hassas işlemiştir. Kethüdalar ya da yayabaşılar Balkanlar'da devşirme seçerken şunlara dikkat eder;
Eli yüzü düzgün olacak Zeki olacak
Ailesi sorunlu olmayacak
Ailesi devlete karşı suç işlememiş olacak Çingene ya da Romen olmayacak
Tek çocuk olmayacak
Bostancı bölüğü için özellikle Boşnak çocuklar tercih edilmiştir. Yahudiler ise devşirilmemiş genellikle saray hizmetlerinde doktor, hekim olarak kullanılmıştır.
CEVAP E
8. Yeniçeriler gelenekleri gereği Bektaşî tarikatına bağlıdır. Ancak Hanefî mezhebindedir. Bayrakları da İmam-ı Azam'ı temsil eder. Yeniçeri ağasından sonra ocağın en rütbelisi sekbanbaşısıdır. Zagarıcı, turnacı ve seksoncu sarayın av hizmetlerinden sorumlu olan birliktir. Alaybeyi ise sancaklardan üst düzey tımarlı sipahi komutanıdır. Kethüda herhangi bir yerin ya da işin sorumlusu anlamında kullanılır.
CEVAP A
9. Zagarıcı, turnacı ve seksoncu sarayın av hizmetlerinden sorumlu olan birliktir.
CEVAP D
10. Balkanlar'dan devşirilmek üzere alınan 8 yaşındaki erkek çocuklar ilk önce Anadolu'daki Müslüman ve Türk ailelerinin yanına verilir, daha sonra acemi oğlanlar ocağına kayıt yaptırır. Aldıkları askerî eğitimden sonra Yeniçeri Ocağına kayıt yaptırmaları için kendisine çıkma ya da bedergah denilen belge verilir. Bu belge ile artık yeniçeri olur.
CEVAP C
11. Yeniçeriler gelenekleri gereği Bektaşî tarikatına bağlıdır.
CEVAP A
12. Yeniçeriler Hanefî mezhebinden olup bayrakları da İmam-ı Azam'ı temsil ederdi.
CEVAP B
13. Galebe Divanı: Elçi kabulünün yapıldığı ve kapıkulunun maaşının ödendiği divandır.
CEVAP C
14. Azap, akıncı ve deliler, eyalet askerleri bölümünden olup ordunun öncü birliklerindendir.
CEVAP E
15. Kuruluş Dönemi'nden itibaren atlı olma statülerini muhafaza eden, savaş zamanlarında asıl ordudan birkaç gün evvel önden sevk edilen, güzergâh üzerindeki köprüleri onarıp, ormanları açan ordu birimi Orhan Gazi Dönemi'nden itibaren varlığını sürdüren müsellemdir.
CEVAP C

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - III

- 16.** Osmanlı Devleti'nde birçok konuda resmî merasim düzenlenmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir;
- Cuma Selamlığı: Padişahın cuma günleri namaza giderken düzenlenen merasimdir.
- Bedibesmele: Şehzadenin okula başlaması merasimi
- Sur Alayı: Şehzadelerin sünnet ve padişahın kızlarının düğün ve doğum günlerinde düzenlenen merasim
- Surre Alayı: Mekke'ye hediyelerin gönderilmesinde düzenlenen merasim
- Sefer Alayı: Ordu savaşa giderken düzenlenen merasim
- Cülus Töreni: Şehzadenin tahtta çıktığında düzenlenen merasim
- Kılıç Alayı: Şehzadenin tahtta çıktığında düzenlenen merasim anlayışa göre Osmanlı altınının yurt dışına çıkışı engellenmeye doğal olarak ihracatı artırıp, ithalatı azaltmaya dönüktür. Avrupa'da fiskalist anlayışın karşılığı coğrafi keşiflerle ortaya çıkan merkantilizmdir. Gelenekçilik; arz ve talep dengesinin korunması anlamına gelir. Bu anlayışa göre halkın ihtiyacı olan malların pazarda hazır tutulması gerekmektedir. İaşecilik; halkın zaruri ihtiyacı olan malların devlet tarafından karşılanması anlamında kullanılmaktadır.
- CEVAP C**
- 17.** Padişahların erkek çocuklarının sünnet düğünlerine, kızlarının veya kız kardeşlerinin evlenme düğünlerinde yapılan törenlere Sur-u Hümayun denilmiştir.
- CEVAP A**
- 18.** Levent ve sekban Anadolu'da işsiz kalan askerlerdir. Fakı ise molla grubudur. XVII. yüzyıldan itibaren bu grupların hepsi güvenliği sarsmıştır.
- CEVAP E**
- 19.** Osmanlı Devleti'nin İstanbul'dan sonra en önemli şehri Edirne'dir. Padişahlar çeşitli zamanlarda Edirne'ye giderek zamanlarını burada geçirmişlerdir. Genellikle ava çıkmak için Edirne'ye gittikleri de olmuştur. Edirne bu nedenlerle sultan şehri olarak kabul edildiği için yönetimi özeldir. Şehzade ya da sancak beyi Edirne'ye görevlendirilmemiştir.
- CEVAP E**
- 20.** Salname resmen XIX. yüzyıldan itibaren tutulmaya başlanan devlete ait kurum yıllıklarına verilen isimdir.
- CEVAP B**
- 21.** Ahidname Osmanlı'nın yabancı devletlerle imzaladığı antlaşmalardır. Bir şehrin veya bir kalenin ele geçirilmesini hikaye eden eserlere Fetihname denir. Bir dizi fetih içeren bir seferin hikayesini anlatan fetihnamelere de "sefername" denilir. Ayrıca fetihnameler mahiyetlerine göre zâfername, beşâretname, tehdiñame gibi isimlerle anılırdı.
- CEVAP D**
- 22.** Osmanlı Devleti'nin Klasik Dönem'deki ekonomik politikasını ifade eden kavramlar şunlardır: Fiskalizm; hazinenin sürekli dolu tutulması anlamına gelen bu kavram, ithalatı sınırlandıran anlayıştır. Bu
- CEVAP E**
- 23.** Tahvil Kalemî, yüksek dereceli görevlilerin (vezir, beylerbeyi, sancakbeyi) özlük işleriyle ferman ve beratları düzenlerdi. Ayrıca, zeamet ve tımar kayıtları da bu kalem tarafından tutulurdu.
- CEVAP D**
- 24.** Osmanlı toplumunda erkek çocukların sıbyan mektebine başladıklarında yapılan törene "Amin Alayı" denilmiştir. Genellikle varlıklı ailelerin çocukları için düzenlenmiştir.
- CEVAP C**
- 25.** Siyah zemin üzerine beyaz harflerle yazılmış olan "Kaderde ne varsa o gelir başa" sancaklarıyla, savaşlarda ordunun önünde giden ve düşmana korku salan, üzerlerine kapladıkları aslan, kaplan, pars derileri ve kartal tüyleriyle düşman ordularının morallerini bozan akıncı birlikleri delilerdir.
- CEVAP C**
- 26.** Eşkinici Tımarı (mülk tımar): Sefer vuku bulduğunda alay beylerinin bayrağı altında bizzat sefere gitmekle yükümlü sipahilerin tasarrufunda bulunan dirliklerdir. Tımarlar içerisinde en fazla sayı ve fonksiyonu olan tımar çeşidi bu tımarıdır. Osmanlı ordusunun eyalet askeri kısmını eşkinçiler oluştururdu.
- CEVAP E**
- 27.** Osmanlı Devleti'nde Klasik Dönem'de çavuşbaşı merkez kolluk kuvvetlerindendir, yigitbaşı ve subaşı ise taşradaki kolluk kuvvetlerindendir. Dolayısıyla bu görevliler mahkemelerce verilen kararları bulundukları yerlerde yerine getirmekle sorumludur. Bu görevliler adli konularda kadının yardımcısıdır. Muhtesip ve emin ise esnafı denetleme konularında kadının yardımcısıdır.
- CEVAP E**
- 28.** Soruda verilen öncüllerin tamamı dirlik arazi ile ilgili doğru bilgilerdir.
- CEVAP E**

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - IV

1. Osmanlı Devleti'nde toprağın mülkiyet ve kullanma huku-
ku, vergi, tür ve miktarlarını saptamak için yapılan arazi
ve nüfus sayımlarını kapsayan deftere tahrir aynı sayım
defteri denilmiştir. Tahrirler nişancı tarafından tutulmuş-
tur. Ayrıca bu defterler sayesinde vergiler ve devletin
herhangi bir dönemde nüfusu hakkında bilgi edinilmiştir.
Ömer Lütfi Barkan Osmanlı Devleti'nin toplumsal yapısı
ve ekonomisi hakkında araştırmalarını tahrir defterlerini
inceleyerek yapmıştır. Ruznamçe; mali kayıtlar ile ilgilidir,
rakâbe ise toprağın çıplak mülkiyeti anlamında kullanıl-
mıştır, matlab, medreselerden mezun olan öğrencilerin iş
bulma sırasına konulmak amacıyla kaydedildiği defterdir,
salname ise yıllık anlamına gelir. Salname devlet yıllıkları
olarak da bilinir.
CEVAP D
2. Kadılar için Osmanlı Devleti'nde bir maaş belirlenmemiş,
kadılar, yaptığı işlerden dolayı halktan aldığı resmî harç-
larla gelirini temin etmiştir.
CEVAP D
3. Osmanlı sultanlarının İslam şeriatı sınırları içinde kalmak
şartıyla güncel meseleleri düzenlemek amacıyla çıkar-
dıkları genellikle toprak idaresi ve vergilendirmeye ilişkin
yasalar bütünü örfi hukuktur.
CEVAP B
4. Dârülhayr-ı Ali de II. Abdülhamid Dönemi'nde açılan sos-
yal yardım kurumlarından. Bu kurum, 1890'lı yıllardaki
Ermeni Olayları sonrası yetim kalan Müslüman çocukla-
rın başta eğitimi olmak üzere diğer tüm ihtiyaçlarını kar-
şılama amacıyla açılmıştır. Kimsesiz ve korumaya muh-
taç çocuklar için kurulan bir başka kurum ise Himaye-i
Etfal Cemiyeti'dir.
CEVAP E
5. Reâyâ, kiracısı bulunduğu miri toprakları işleyerek elde
ettiği mahsulden devlete veya devletin tayin ettiği sipa-
hiye, öşür denilen bir vergiyi ödemekle mükelleftir. Bu
toprakları ekip biçen reâyâ ayrıca resm-i çift adı altında
bir vergi daha öderdi ki, XVI. yüzyılın büyük hukukçusu
Ebu's-suûd Efendi bunu harâc-ı muvazzaf olarak deęer-
lendirmektedir.
CEVAP C
6. Yeni Cami XVII. yüzyıl mimari eserlerindendir. Bu neden-
le Batı'nın etkisi görülmez.
CEVAP C
7. Tahrir kayıtları bir bölgenin toprak kayıtları olduğu için
aynı zamanda bu kayıtlardan devletin çeşitli zamanlar-
daki nüfusu da belirlenmiştir.
CEVAP E
8. Muhtesip ve eminler çarşı ve pazarlarda satılan malın ka-
litesini ve fiyatını kontrol ederdi.
CEVAP D
9. Mimar Sinan'ın çıraklık eseri Şehzade Cami, kalfalık ese-
ri Süleymaniye Cami, ustalık eseri Selimiye Cami'dir.
CEVAP A
10. Avarız vergisi, Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın sonla-
rında ihtiyaç hâlinde toplanan bir vergi olarak ortaya çık-
mıştır. Ancak savaşların uzaması ve gelir kaynaklarının
azalmasıyla bu vergi, düzenli olarak toplanmıştır. Hem
Müslüman hem de gayrimüslimlerden alınan avarız ver-
gisi, başlangıçta olağanüstü hâllerde alınsa da zamanla
devamlı hâle getirilmiştir. Osmanlı Devleti'nde salgün ya
da salma olarak adlandırılan ve ilk başlarda aynı veya
hizmet olarak da tahsil edilebilen avarız vergileri, XVII.
yüzyıldan sonra tamamen nakdî olarak alınmaya başlan-
mıştır. Avarız vergileri, artan hazine açıklarını kapatmada
büyük bir paya sahip olmuştur.
CEVAP D
11. Osmanlı hat sanatının en ünlü ustası ve hüsnü hatta Türk
üslubunu başlatan hattat Şeyh Hamdullah'tır.
CEVAP B
12. Anadolu Beylerbeyliğine bağlı sancaklar şunlardır; Kü-
tahya Sancağı, Saruhan Sancağı (Manisa), Aydın San-
cağı, Hüdavendigar Sancağı (Bursa) Kastamonu San-
cağı, Menteşe Sancağı (Muğla), Bolu Sancağı, Ankara
Sancağı, Karahisar-i Sahib Sancağı (Afyonkarahisar),
Teke Sancağı (Antalya), Kangırı Sancağı (Çankırı), Ha-
mideli Sancağı (Isparta-Burdur), Sultanönü Sancağı (Es-
kişehir), Karesi Sancağı (Balıkesir)
CEVAP D

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - IV

13. Soruda özellikleri verilen bilim insanı Sabuncuoğlu Şerafetin'dir.

CEVAP E

14. Osmanlı devletinde Tanzimat döneminde bölgelerin mal-mülk, hayvan, arazi ve yaşayan bütün insanların şahsi malvarlıklarını kaydetmek için hazırlanmış resmi belgeler Temettuât belgeleridir.

CEVAP E

15. Osmanlı Devleti'nde Sıbyan Mektebi eğitimin ilk basamağını oluşturan Kur'an, yazı, ilmiyel derslerinin verildiği eğitim kurumudur.

CEVAP B

16. Mekteb-i Sıbyan Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren var olan mahalle mektebidir. Diğerleri modern eğitim kurumlarıdır.

CEVAP E

17. Osmanlı Devleti'nde füzeyle ilk uçuş denemesini Lagari Hasan yapmıştır.

Osmanlı Devleti'nde kanat takarak uçan ilk kişi Hezarfen Ahmet Çelebi'dir.

"Seyahatname" adlı eser Evliya Çelebi'ye aittir.

Ürolojide sondaj sistemini uygulayan ilk tıpçı Altunizade'dir.

CEVAP B

18. Aman güvenlik, güvence verme anlamına gelmektedir. Yabancıların İslam ülkelerine girdiklerinde devlet tarafından verilen ve kendilerini koruma altına almalarını sağlayan belgedir.

CEVAP B

19. Osmanlı Dönemi'nin bilim adamları ve önemli şahsiyetlerinden bazıları ise şunlardır; Dursun Fakih: Osmanlı Devleti'nin ilk kadısıdır. Osman Bey Dönemi'nde Karacahisar'da bu göreve atanmıştır. Şeyh Edebalı: Osmanlı'nın kuruluşunda önemli katkısı olan Ahi Tarikatı'nın lideridir. Osman Bey'e nasihatlerde bulunmuştur, Osman Bey Şeyh Edebalı'nın kızı Malhun Hatun ile evlenmiştir. Davud-i Kayseri: Osmanlı'nın ilk müderrisidir. İlk medresenin kurucusudur. Muhyiddin Arabi'nin Vahdet-i Vücut felsefesinin Osmanlı'daki ilk temsilcisidir. Molla Fenari: Osmanlı Devleti'nin ilk şeyhülislamıdır. Ali Kuşçu: Fatih Dönemi'nin önemli bilim insanıdır. Matematik ve astronomi ile ilgilenmiştir. Ayasofya Medresesinin başmüderrisliğini yapmıştır. Piri Reis: Dünya haritasını çizen ilk Türk denizcidir. Kitabü'l-Bahriye en ünlü eseridir. Seydi Ali Reis: Kanuni Dönemi'nin kaptanıderyalarındandır. Hint Deniz Seferi'ne katılmış, Miratü'l-Memalik eserini yazmıştır. Kâtip Çelebi: Halife kalfa lakabıyla bilinir, XVII. yüzyılın en meşhur bilim insanıdır. Cihannüma ve Keşfüz-Zunûn en ünlü eseridir. IV. Murat'a Fezleke'yi yazmıştır. Ahmet Cevdet Paşa: XIX. yüzyıl ünlü devlet adamlarındandır. Encümen-i Danış başkanı, Mecelle'yi hazırlayan devlet adamı, Şuray-ı Devlet üyesi, Vakanüvis, Kısas-ı Enbiya ve Tarih-i Cevdet eserlerinin sahibidir. Osman Hamdi Bey: XIX. yüzyılın en ünlü sanatçısıdır. Osmanlı'da ilk arkeoloji müzesini ve Sanayi-i Nefise Mektebini kurmuştur. Lakabı Kaplumbağa Terbiyecisi'dir. Şeker Ahmet Paşa: XIX. yüzyılın ünlü ressam ve karikatüristlerindendir. İlk resim sergisini açmıştır.

CEVAP A

20. Savaşların getirdiği yükün ağırlaşmasına karşın devlet daha başka vergiler koymaya başladı. 1689'da Viyana'nın ikinci defa kuşatılması sonrasında yaşanan bozgun maliyeyi altüst edince "ımdadiyye-i seferiyye", yani "savaş yardımı" ismi ile yeni bir vergi icat edildi. İmdadiyye-i seferiyye, ilk zamanlarda devletin varlıklı kesimden aldığı uzun vadeli borç gibi görünüyordu ama zamanla geçici bir varlık vergisi haline geldi, 1711 sonrasında ismi değiştirilip "ımdadiyye-i hazariyye"ye çevrilip kalıcı vergi yapıldı, hatta kalıcı hale getirilmesi de yeterli görülmemiş olacak ki bunlara ek olarak savaş zamanlarında "i'ane-i cihadiyye" ismi altında bir vergi daha alınır oldu.

CEVAP E

21. Fatih'in Gül Koklayan portresini yapan ressam Nakkaş Sinan'dır.

CEVAP C

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - IV

22. Avarız defterleri XVII ve XVIII. yüzyıl nüfus tespiti araştırmalarında kullanılabilirler. 19. yüzyıldan itibaren ise karşımıza temettuat ve nüfus defterleri çıkar. Avarız, temettuat ve nüfus defterleri İstanbul'da Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nde, nüfus defterlerinin bir kısmı ise bazı il nüfus müdürlüklerinde ve nüfus idaresi genel müdürlüğündedir. Doğru bir demografi çalışması yapabilmek için bahsedilen bu belge türlerini tanımak gerekmektedir.

CEVAP A

23. Osmanlı Devleti'nde Anadolu'da gelişen Alevi- Bektaşî edebiyatının kurucularından olup Alevi İsyanı'na karıştığı için I. Süleyman'ın emri üzerine öldürülen kişi Pir Sultan Abdal'dır.

CEVAP C

24. Osmanlı Devleti'nde mülkiyeti devlete ait olan topraklara miri arazi denilmiştir ve bu araziler kullanım amacına göre şu kısımlara ayrılmıştır; Paşmaklık Arazi: Vergi geliri padişahın anne, kız ve eşlerine verilir. Yurtluk Arazi: Vergi geliri sınırlarda görev yapan akıncılara verilir. Ocaklık Arazi: Vergi geliri kale muhafızı ve donanmaya verilir. Mukataa Arazi: Vergi geliri doğrudan hazineye verilir. Vakıf Arazi: Vergi geliri sosyal amaçlı faaliyet gösteren kurumlara verilir. Dirlik Arazi: Vergi geliri memur ve askerlere verilir. Mülk (malikane) Arazi: Başarılı devlet adamlarına verilir. Metruk Arazi: Terk edilmiş, hiç bir işe yaramayan demektir.

CEVAP B

25. XVI. yüzyılın en büyük şairi ve şairler sultanı Baki'dir.

CEVAP C

26. Osmanlı Devleti'nde vasıflı eleman ihtiyacı, küçük yaşta alınan çocukların Lonca Teşkilatı içerisinde yetiştirilmesiyle karşılanmıştır. Meslek öğrenmek üzere bir ustanın yanına çırak olarak verilen çocuklar önce kalfalığa sonra da ustalığa terfi ettirilmiştir. Esnaf arasında en alt basamakta bulunan kimselere çırak denilirdi. Çırağın, ustasına itaat etmesi ve girdiği meslek dalının geleneklerine uyması şarttı. Çırak; mesleğinin inceliklerini öğrenmekle loncalar da çırağın okuma yazma ve dinî eğitimiyle ilgili tedbirleri almakla yükümlüydü.

CEVAP D

27. Osmanlı Devleti'nde maliye bizzat devletin kontrolündedir, piyasadaki malın fiyatı devlet tarafından belirlenir. Buna narh sistemi denilmiştir. Nimçift; reayaya verilen toprakların oğluna devredilmesi durumunda alınan yarı vergidir. İhtisap vergisi; son dönemlerde devlet masraflarının artması üzerine konulan yeni bir vergidir, esnaf ve tüccardan alınmıştır. Mevkuf; vakıflara tahsis edilen arazidir.

CEVAP B

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - V

1. Öşür şeri vergidir.
CEVAP C
2. Cerime; cürüm, suç vergisidir.
CEVAP C
3. Osmanlı Devleti'nde Lonca teşkilatının içinde kunduracılık, demircilik, marangozluk gibi sanatların geneline verilen isim hırfettir.
CEVAP D
4. Osmanlı Devleti'nde imaret, cami ve külliye'nin ilk örnekleri Orhan Gazi Dönemi'nde görülmüştür.
CEVAP A
5. İlaşecilik ve Gelenekçilik; Osmanlı Devleti'nde sosyal ve ekonomik dengelerin mümkün olduğu kadar bozulmamasına dikkat edilmiştir. Sosyal ve ekonomik dengede herhangi bir bozulma ve değişim olduğu zaman olaya müdahale edilerek ekonominin eski dengesine dönmeye çalışılmıştır. Üretimin nasıl ve ne kadar olacağı, üretilen malların topluma ulaştırılmasının nasıl sağlanacağı gibi konulara özel dikkat edilmiştir. Özetle; üretim, iş gücü ve sermaye devamlı kontrol edilerek denge korunmaya çalışılmıştır.
CEVAP C
6. Şeyhülislam ve müftüler fetva verme yetkisine sahiptir.
CEVAP E
7. İltizam bir bölgenin yıllık vergisinin ihale ile satış sistemidir. Verginin sürekli hâle getirilmesine malikane denmiştir, eğer mültezim hakkını bir başkasına devrederse muaccele denilen vergi ödemek zorundadır. Temettü XIX. yüzyılda toplanmaya başlanan bir vergi çeşididir.
CEVAP C
8. Metruk kimsenin mülkiyetinde olmayan terk edilmiş arazidir.
CEVAP B
9. Minyatür sanatında hacim, gölgelendirme, perspektif kullanılmaz.
CEVAP D
10. Millet Sistemi İslam medeniyetinin uluslararası ilişkiler anlayışından kaynaklanmaktadır. Ehl-i harp, Müslümanlarla savaş hâlinde olan gruptur ve bu gruptakilerle savaşmak caizdir. Ehl-i ahd ise Müslümanların barış içinde yaşadıkları gayrimüslim gruba verilen isimdir. Ehl-i ahd kesimi tebaa olan zimmiler, kendisiyle barış anlaşması yapılmış olan gayrimüslim devletin tebaası olan muahedler ve ticaret, resmi görev veya herhangi başka sebeple Osmanlı Devleti'nde bulunan gayrimüslimlere ise müsteminler denmektedir.
CEVAP E
11. Minyatürler dönemin siyasi ve sosyal özelliklerini anlatan süslemelerdir.
CEVAP D
12. Türk - İslam devletlerinde yoksul halka yemek dağıtmak amacıyla kurulan kurumun adı imaret ya da aşevirdir.
CEVAP A
13. Devletin tebaası olan kişilerin sosyal ve ekonomik hayat düzeyinin yükseltilmesi ve insanların sağlık, eğitim, kültür gereksinimlerinin karşılanmasında vakıf arazilerden yararlanılmıştır.
CEVAP B
14. Osmanlı Devleti'nde mali sıraların tutulduğu defterler; icmal; bir bölgenin vergilerinin toplu yazıldığı defterdir. Mufassal; bir bölgenin vergilerinin ayrıntılı kaydedildiği defterdir. Ruznamçe; mali kayıtların günlük olarak tutulduğu defterdir.
CEVAP E
15. Tımarların çekirdeğini oluşturan yerlerin listesinin ve tımarların uğradığı değişikliklerin kaydedildiği defter derdesttir.
CEVAP A
16. Askerî görevlileri atamak kadının yükümlülüğünde değildir.
CEVAP E
17. Kassam adli bir makam olup kadının miras hakkında vermiş olduğu hükmü uygulayan ve mirası paylaştıran görevlidir.
CEVAP B
18. Avarız: Olağanüstü durumlarda toplanan vergidir. İlk defa II. Bayezit Dönemi'nde uygulanmıştır.
CEVAP E
19. Yed-i Vahid tekel anlamındadır. Bazı malların üretimi ve satışı sadece devlet tarafından gerçekleşmiştir.
CEVAP C

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - V

20. Divan-ı Hümayundaki kalemler şunlardır: Beylikçi; divanda alınan kararların yazıldığı kalem. Mühimme defteri bu kalem tarafından tutulur. Tahvil; üst düzey devlet adamların atama, berat ve özlüklerinin tutulduğu kalem. Ruznamçe; günlük yazışmaların yapıldığı ve maliye ile ilgili gelir ve giderlerin tutulduğu kalem. Amedi; dış yazışmaların yapıldığı kalem. Vakanüvis; resmî tarih kayıtlarını tutan kalem.

CEVAP B

21. İcmal ve mufassal mali kayıtların tutulduğu defterlerdir.

CEVAP D

22. Muhzır, mahkemelerde davalı ve davacıyı mahkeme huzuruna celbeden görevliye verilen isimdir. Muhzır kelime olarak, sözlükte "huzura getiren, hazır bulunduran" anlamına gelmektedir.

CEVAP A

23. Çiftbozan vergisi ya da leventlik akçesi toprağı terk eden çiftçiden alınan ağır vergidir, üretimi korumaya yöneliktir.

CEVAP C

24. Tahrir defterleri nişancı nezaretinde tutulan defterdir. Türkçesi sayım demektir. Toprak kayıtları, dirlik, tımar kayıtları, hane sayısı bu deftere yazılır. Doğal olarak herhangi bir dönemin tahrir defterleri incelenerek tımar sistemi ve devletin demografik yapısı hakkında bilgi edinilir. Şeriye sicilleri ya da tezkireler dava kayıtlarının tutulduğu defterlerdir.

CEVAP C

25. Osmanlı Devleti'nde her yıl Mekke ve Medine'ye gönderilen para ve hediyelere surre, törene de surre alayı denilmiştir.

CEVAP D

26. Muaccele: İltizamın mültezim tarafından (mukataasını) bir başka kimseye devredilmesi durumunda ödenmesi gereken vergidir.

CEVAP C

27. Osmanlılar tarafından alınan ve Badı Heva kapsamında olan veriler şunlardır;

Deştibânî: Sâhib-i arz sıfatıyla gelirini mahsulünden sağlayan tımar sahibinin, ekinine hayvan salan veya hayvanını başkasının ekinine sokan kimseden zararı tazmin maksadıyla tahsil ettiği para cezasıdır.

Cürm ü Cinâyet. Kısaca cerîme de denir. Bunlar, sövme ile adam öldürme arasında, ceza kanunnâmelerinde belirtilen çeşitleri için, bir af durumunda gösterilen miktarda paraya çevrilebilen suçlardır.

Gerdek Resmi. Resm-i arûs veya arûsâne de denen bu resim, raiyyet veya sipahi kızlarının evliliklerinde bâkire kızıdan 60, dul kadından 30 akçe olarak tahsil edilen vergidir.

Çiftlik Tapusu. Sipahinin, raiyyetin üç yıl üst üste işlemediği toprağını "sâhib-i arz" sıfatıyla belli bir ücret karşılığında, "hakk-ı karâr ve tasarruf"unu tapu vererek başka bir raiyyete vermesi durumunda veya erkek oğul bırakmadan ölen raiyyetin toprağını işleyecek başka raiyyete tapu ile verdiğinde tahsil ettiği resimdir.

Ev Tapusu. Sipahinin tımarında raiyyetin ev yapması halinde, tımar erinin gelirinin eksilmesine karşılık ev yapılan yerin tapusunu verdiğinde tahsil ettiği resimdir.

Tütün veya Duhan Resmi. Buna baca resmi de denir. Bir sipahi toprağında çiftlik tutup öşrünü vermeden yerleşen yörük veya başka bir raiyyetin yılda altışar akçeden ibaret olarak ödeyeceği resimdir.

Yava (yitik hayvan) vergisi.

CEVAP E

28. Divan-ı Muhasebat, 29 Mayıs 1862'de kuruluş iradesi ile hem Osmanlı maliyesinden ödenek alarak bunu harcayan hem de gelir elde ederek hazineye kaynak yaratan kurumları denetlemesi, ayrıca bütçenin oluşturulmasında söz sahibi olması için kuruldu. Divan-ı Muhasebat, kuruluş yıllarında birçok Avrupa Sayıştaylarının aksine modern devletin bir gereği olan denetleme görevinin yanı sıra yargılama yetkisine de haizdi. Kuruluşunda nizamnamelerden aldığı yetkiyi kullanan ve gereğini yapan divan, 1876 tarihli Kanun-i Esasi ile birlikte Anayasal temelli bir kuruluş hüviyetine büründü.

CEVAP E

29. Soruda verilen hazinelerin hepsi III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinde ordunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuştur.

CEVAP E

30. Osmanlı Devleti'nde iltizam sisteminin kaldırılması üzerine halktan gelirlerine göre adil bir biçimde vergi toplanabilmesi için gelir düzeylerinin tespiti ve vergilerin tahsili amacıyla XIX. yüzyılda Muhassıllık Meclisleri açılmıştır.

CEVAP C

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - VI

1. Âyanlar bir bölgenin zengini ve ileri gelenidir. Sanayi dalı değildir.
CEVAP E
2. Osmanlı Devleti'nde savaflara bağlı ekonomik sıkıntılar nedeniyle varlıklı kişilerden imdadiyye adı altında yardımlar toplanmaya başlanmıştır. Önceleri sefer masraflarını karşılamak için koyulan ve "imdad-ı seferiyye" adı verilen bu vergi, XVIII. yüzyıl sonlarından itibaren sürekli hâle getirilmiştir. İmdadiyye vergisinin ulemadan da toplanması kararlaştırılınca bu kesimde büyük bir tepki oluşmuş ve padişah da dâhil olmak üzere devlet ileri gelenleri sert şekilde eleştirilmiştir. Sonunda imdadiyye vergisinin ulemadan toplanmasından vazgeçilmiş ve bu verginin zengin kişilerden alınmasına karar verilmiştir. İmdadiyye vergisi, zamanla adeta bir varlık vergisine dönüşmüştür.
CEVAP D
3. Osmanlı Devleti'nde eğitim sistemi dört sistem üzerine oturtulmuştur. Bunlar; örgün eğitim kurumları sıbyan mektebi ve medreselerdir. Yaygın eğitim kurumları; cami, tekke, zaviye ve loncalardır. Bunlar dinî eğitim kurumlarıdır. Loncalar da ayrıca mesleki eğitim de verilmiştir. Saray eğitimi; harem, enderun ve şehzadegandır. Enderunda örgün eğitim verilmektedir. Enderunun amacı devlet kademesine çeşitli elemanlar yetiştirmektir. Askerî eğitim; acemi oğlanlar ocağı ve sipahi ocaklarıdır. Buradaki eğitim de örgündür. Örgün eğitim okul çağında olanların plan ve program çerçevesinde gördüğü eğitimdir. Yaygın eğitimde bu şart aranmaz ve halka açıktır. Bu sistem Klasik Dönem ile ilgilidir.
CEVAP A
4. Özel mülkiyetin sınırlandırılması bir fayda değildir.
CEVAP B
5. Tımar sistemi Osmanlı Devleti'ne Selçukluların uyguladığı iktâ sisteminin sonucu geçen toprak sistemidir. Osmanlıda devletin mülkiyetindeki topraklara miri arazi denilmiştir. Bu arazilerin rakâbesi yani çıplak mülkiyeti devlete, işletme hakkı halka aittir. Miri arazi kullanım amacına göre çeşitli kısımlara ayrılır. Bu kısımlardan biri de dirlik arazidir. Dirlik arazi devlet tarafından memur ve askerlere hizmet karşılığı verildiği gibi asker yetiştirme için reaya da verilmiştir. Tımar sahibi olan reaya devlete ödemesi gereken verginin her üç bin akçesine karşılık cebelû adı verilen atlı asker yetiştirir. Zeamet ve has sahibi reaya ise beş bin akçelik cebelû yetiştirmekle yükümlüdür. Bu askerler savaş olduğunda cepheye gider, barış zamanlarında toprakta çalışır. Tımar sayesinde topraklar boş kalmaz, üretim sürekli olur, otorite artar, vergiler kolay toplanır. Hazinesin masrafları azalır. Tımar sisteminin olduğu yerlerde toprakta özel mülkiyet olmaz. Özel mülkiyetin sınırlandırılmış olması bir fayda değildir. Bu sistem bozulursa yukarıda verilen özelliklerin hepsi zarara uğrar, ekonomik durgunluk yaşanır, işsizlik çıkar ve Celâli isyanları yaşanır. Miri arazinin çeşitlerinden biri de vakıf arazidir. Bu araziler ya da vakfedilen herhangi bir taşınmaz amacının dışında şeri hukuka göre asla kullanılamaz.
CEVAP A
6. Reaya ekip biçtiği topraklardan devlete ödemesi gereken verginin her 3000 akçesine karşılık cebelû denilen atlı asker yetiştirmekle yükümlüydü.
CEVAP B
7. Osmanlıda modern anlamda ilk değişim I. Mahmut Dönemi'nde askerî alanda başlamış, kara subayı yetiştirmek amacıyla Hendesehane açılmıştır.
CEVAP D
8. Osmanlı yargılama sisteminde her duruşmada mahkeme hazır bulunan ve kazânın doğruluğu ve dürüstlüğü ile tanınmış ileri gelenlerinden seçilmiş bir nevi jüri mevkiindeki "şuhûdü'l-hâl" denilen bir heyet mevcuttu. Birkaç kişi olabildiği gibi bazen 20-30 kişi de olabilen Şuhûdü'l-hâl, kadının kararlarının kanuna uygun olup olmadığını takip ederlerdi. Çünkü kadınlar her ne kadar Şer'î ve örfî hukuku iyi bilirlerse de mahallî örf ve âdetlere yabancı olduklarından dolayı tereddüd ettikleri hususlar da olabilirdi. Böyle durumlarda kadı şuhûdü'l-hâl ile müşavere ettiği gibi, fikhî meselelerde kazâ muftisi'nden veya şeyhülislâmdan görüş (fetvâ) isteyebilirdi.
CEVAP E
9. 1869 Nizamnamesi, eğitimle ilgili birçok konu yanında, öğretmen eğitimini gerçekleştirecek kurumlara da yeni düzenlemeler getiriyor, yeni bir statü kazandırıyor. Öncelikle Darülmuallimin-i Rüşdide büyük islahat yapıldı. Çeşitli kültür ve fen derslerinin yanında, öğretmen adaylarına öğretmenlik formasyonu kazandırmak amacıyla Usul-ı Tedrisiye (Öğretim Yöntemi) adıyla bir ders daha kondu. Kızlar için olan öğretmen okulunda, ayrıca dikiş, nakış ve müzik dersleri de vardı.
CEVAP A
10. Esham usulü, Osmanlı Devleti zamanında görülen bir iç borçlanma çeşididir. Devletin ekonomik yapısında meydana gelen bozulmalar nedeniyle oluşan para ihtiyacını gidermek için III. Mustafa zamanında çıkarılmış ve I. Abdülhamit döneminde uygulanmaya başlanmıştır.
CEVAP C
11. Sıbyan mekteplerinin XIX. yüzyıldaki adı iptidai olacaktır.
CEVAP B
12. Osmanlı hükümdarları egemenliklerini meşrulaştırmak amacıyla kendilerinin Oğuz Kağanın soyundan olduklarını, Oğuzların Kayı boyuna mensup olduklarını, Selçuklu'nun devamı olduklarını vurgulamış, gaza faaliyetleri ile İslam dünyasının lideri konumuna gelmiştir. Ancak Hz. Muhammed'in soyundan geldikleri tezini savunmamışlardır.
CEVAP D

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - VI

13. Bir adı da nişan olan ve ilk devirlerde biti ve misal de denilen berat, bir memuriyete tayin, bir gelirden tahsis, bir şeyin kullanılma hakkı, bir imtiyaz veya muafiyetin verildiğini gösteren ve padişahın tuğrasını taşıyan belge olup ancak tuğranın sahibi olan padişahın saltanatı süresince geçerliydi. Sipahi adayına verilen tımarı tasarruf etmeye hak kazandığını belirten belgeye de berat ya da Berat-ı alışan denilmiştir.
CEVAP E
14. 1915 yılında İnas Darülfünunu adıyla kızlar için bir yükseköğretim kurumu açıldı. İlk mezunlarını 1917'de vermiş olan bu okul 1920'de kaldırılarak Darülfünuna bağlandı. İnas Darülfünunun ilk mezunları on sekiz kişiydi.
CEVAP D
15. Lonca örgün değil, yaygın eğitim kurumu olarak kabul edilir.
CEVAP E
16. Kalenderî dervişleri 13. yüzyılda, Moğol istilasından kaçarak kalabalık guruplar hâlinde Anadolu'ya girdiler. Kalenderîliğin Anadolu'da doğduğu en büyük ve en önemli sonuç, Bektaşilik gibi, heterodoks halk tasavvufunun en popüler tarikatının doğuşunu hazırlamasıdır. Kalenderilik, daha sonraları Alevilik ve Bektaşilik etrafında toplanmış ve zaman içerisinde değişimler göstermiştir. 16. yüzyılda, Kalenderîler'in kalabalık sayıda katıldıkları üç büyük isyan hareketi vardır. Bunlardan ilki, II. Bayezit Devri'nde yaşanan Şahkulu İsyanı, ikincisi Yavuz Sultan Selim zamanında gerçekleşen Bozuklu Celal ayaklanması, üçüncüsü ise Kanuni Sultan Süleyman Devri'ndeki Şah Kalender Çelebi hareketidir.
CEVAP B
17. Tekke tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh gibi yapılardır. Devlet-i Aliye-yi Osmaniyye Dönemi'nde tekke anlamında dergâh, âsitane sözcükleri kullanılmıştır. Bazı tarikatlarda hankâh ve âsitane yalnızca merkez tekkeye denir.
CEVAP C
18. Mekteb-i Sıbyan eğitim kurumu, ilk defa Fatih Dönemi'nde kurulmuştur.
CEVAP D
19. Varlıklı ailelerin çocuklarının okula başladığı ilk gün düzenledikleri törene Amin Alayı denilmiştir.
CEVAP E
20. Osmanlı Devleti'nde matematik, astronomi ve fizik eğitiminin yapıldığı, namaz saatinin ve kıblenin belirlenmesinde önemli rol üslenmiş kurum Muvakkithanedir.
CEVAP C
21. Osmanlı Devleti'nde ilk Darüşşifa ve Darülkurrarlar Yıldırım Bayezit Dönemi'nde açılmıştır.
CEVAP E
22. Osmanlı Devleti'nde Darüttıp, Darüşşifa ve Darülhadis gibi ilk ihtisas medreselerinin ilki Süleymaniye Medresesi'dir. Kanuni Dönemi'nde açılmıştır.
CEVAP B
23. Cerr medreselerde bir eğitim ve öğretim uygulaması sayılır. Gerek Selçuklu, gerekse Osmanlı Dönemi'nde medreseler, recep, şaban ve ramazan aylarında öğrencilerini Anadolu'nun muhtelif yerlerine gönderiler, uygulamalar yaptırırldı. Bu faaliyet medreselerdeki bilgilerin halka iletilmesi maksadıyla yapıldı.
CEVAP D
24. Kınalızade Ali XVI. yüzyıl Osmanlı bilginidir. Türk ahlakçılarındandır. Anadolu kazaskerliği yaptı, "Ahlak-ı Alai" adlı eseriyle tanınmıştır. Kitabı Türkçe yazılmış ilk ahlak eseridir.
CEVAP B
25. Osmanlıda açılan en eski yabancı okul Beyoğlu'ndaki Saint Benoit Koleji'dir.
CEVAP C
26. Osmanlı Devleti'nde en çok okul açmış misyoner devler ABD'ydı. Üç yüzün üzerinde Amerikan okulu vardır.
CEVAP D
27. II. Mahmut Dönemi'nde ilköğretim zorunlu hâle getirilmiştir.
CEVAP A
28. Selim Sabit Efendi (1829 - 1910), ilk çağdaş Türk eğitim bilimcidir. Osmanlı modern eğitiminin doğuşunda önemli rol oynamıştır. Türk eğitim tarihinin en önemli eserlerinden birisi olan Rehnümâ-yi Muallimin (1870) adlı kitabın yazarıdır.
CEVAP A
29. 1869 Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi, Osmanlı Devleti'nin İdadi Mektebi adıyla, rüştiyelerden sonra gelen bir ortaöğretim kurumu kurulmasını öngördüğü yasadır. Maarif Nazırı Saffet Paşa tarafından 1869 yılında Osmanlı Devleti'nde orijinal adıyla Nezaret-i Celile-i Maarif-i Umumiye veya kısa adıyla Maarif Nazırlığında (Osmanlı Millî Eğitim Bakanlığında) yapılan değişiklikle klasik Osmanlı medrese eğitiminden vazgeçilerek ilk kez yeni bir eğitim nizamnamesi hazırlanmıştır. Bu nizamname ile idadilerin öğrenim süresi beş yıl olarak kabul edilmiştir.
CEVAP B
30. Osmanlı Devleti'nde ilk sivil modern okullar 1838 yılında II. Mahmut tarafından açılmıştır.
CEVAP C

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - VII

1. Islahhane; Osmanlıda kimsesiz ve fakir çocuklara mesleki eğitim vermek üzere kurulan ve daha sonra sanat mektepleri hâline dönüşen kurumların adı. İlk ıslahhane, 1863 yılında Niş'te Tuna Valisi Mithat Paşa tarafından kurulmuş olup yetim ve öksüz veya aileleri kendilerine bakamayacak kadar fakir olan Müslüman ve gayrimüslim çocuklara temel eğitim vermek ve meslek kazandırmak amacını taşımaktaydı.
CEVAP D
2. Osmanlıda mahkemelere kadı yetiştirilmesi için yapılan sistem değişikliği, doğrudan mesleki formasyon kazanımını sağlamak amacıyla açılan mekteple başlamıştır. Sultan Abdülmecit Devri'nde Şeyhülislâm Meşrepzâde Ârif Efendi şeyhülislâmlıkta ehil kimselerden bir meclis teşkil etmiş ve Süleymaniye'de meşihat makamına bağlı olarak Muallimhâne-i Nüvvâb adıyla bir mektebin kurulmasını sağlamıştı. (1854) Bu mektebin amacı fıkıh ilmini, özellikle ferâiz ve sak usulünü bilen, şeri sahada görev yapacak hukuk adamları yetiştirmektir. Öğrenim süresi üç yıl olan ve ilk mezunlarını 1856'da veren bu mektebin adı 1885'te Mekteb-i Nüvvâb'a çevrilmiş, 1908'de burası Mekteb-i Kudât diye anılmış, bir yıl sonra da Medresetü'l-Kudât'a dönüşmüştür.
CEVAP E
3. Galatasaray Sultanisi yabancı dilde eğitim yaptığı için lisan öğrenmek için Avrupa'ya öğrenci gönderme ihtiyacı büyük oranda kalkmıştır.
CEVAP C
4. Osmanlının ilk bilim akademisi Encümen-i Daniştir.
CEVAP D
5. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan sonra daha sistemli bir şekilde uygulamaya konulan Batılılaşma faaliyetleri doğrultusunda Türk toplumuna modern ilim ve kültürü tanıtmak üzere 1861 yılında kurulan Cemiyet-i İlmiyye-i Osmâniyyenin yayın organı olarak 1862 neşredilmeye başlanan Mecmûa-i Fünûn, Münif Paşa'nın ilk sayıda yer alan takdim yazısına göre vatan çocuklarını yetiştirmek amacıyla çıkarılmıştır.
CEVAP C
6. İstanbul Kız Lisesi 1913 yılında açılmıştır.
CEVAP E
7. Soruda verilen öncüllerin tamamı kimsesiz çocuklar için açılan eğitim kurumlarıdır.
CEVAP E
8. Şimendifer Memurları Mektebi 1915 yılında açılmıştır.
CEVAP A
9. Lisan Mektebi 1866 yılında devlet memurlarına yabancı dil öğretmek amacıyla açılmıştır.
CEVAP D
10. Mahkemelere kadı yetiştirmek amacıyla 1885 yılında Mekteb-i Nüvvab açılır, 1908 yılında bu okul Mekteb-i Kuzat adını alır.
CEVAP C
11. İslam dinini tüm insanlığa anlatacak din adamlarını yetiştirmek amacıyla 1912 yılında Medresetü'l- Vaizin Okulu açılmıştır.
CEVAP B
12. II. Meşrutiyet Dönemi'nde ülkedeki tüm eğitim kurumları Darü'l- Hilafe adı altında toplanmıştır.
CEVAP A

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - VIII

1. 1618-1648 Otuz Yıl Savaşları'nı bitiren 1648 Westphalia Antlaşması'yla ilk defa uygulanmaya başlanan ve aralarındaki sorunları çözmek için bütün bir araya gelmesiyle yapılan diplomasiye "Çok Taraflı Diplomasi" denir. İlk defa uygulanan bu diplomasiğin temel özelliği bütün devletlerin hemen hemen hepsinin katılmasıyla gerçekleştirilmesi ve Avrupa'nın temel meselelerinin ele alınarak halledilmesidir. Bu tür diplomasiye verilecek ikinci örnek Osmanlı Devleti'nin de katıldığı Karlofça Kongresi'dir. 1683-1698 Osmanlı-Kutsal İttifakı Savaşları'nın ardından, Kasım 1698-Ocak 1699 arasında bugünkü Sırbistan'ın sınırlarında bulunan Karlofça'da yapılan bu kongrede mağlup Osmanlı Devleti, galip devletler Avusturya, Rusya, Venedik ve Lehistan yer almıştır.
CEVAP C
2. İlk olarak Fatih döneminde gördüğümüz nişancı 1453-1650 arasında hariciye nazırı, yani dışişleri bakanı durumundadır. Reisülküttab da o dönem dışişleri genel sekreteri konumundaydı. 1650 senesinde yapılan bir değişiklikle, nişancı protokolde yine reisülküttabdan önce gelmekle beraber, dış politikaya ait işler tamamen reisülküttaba bağlanmıştır. Nişancı bu tarihten sonra yalnız diğer kanunî işlerle uğraşmıştır.
CEVAP A
3. Batılıların "Feneryot", Osmanlıların "Fener Beyleri" dedikleri kimseler Divan-ı Hümayun Tercümanları'dır.
CEVAP D
4. III. Selim döneminde ilk ikamet elçiliklerinin Avrupa'da açılmasıyla birlikte Babıâli'nin diplomasi faaliyetlerinin yoğunluk kazanması üzerine reisülküttaba bağlı olarak 1797 yılında dışişleriyle daha profesyonelce uğraşacak Mühimme Odası kurulmuştur. Tercüme Odası ise II. Mahmut döneminde, Yunan İsyanından sonra 23 Nisan 1821'de tercüman yetiştirmek ve Babıâli memurlarından dil öğrenmek isteyenlere yabancı dil öğretmek amacıyla kurulmuştur.
CEVAP B
5. Tuğralı ahkâm, Padişahın adının yazılı olduğu tuğrası çekilmiş boş ferman kâğıdıdır. Defterdarların kendilerini alakadar eden mali işlerdeki şikâyetleri dinleyip lüzum gördüklerinde verdikleri belgeye de Tuğralı Ahkam denilmiştir.
CEVAP C
6. II. Mahmud döneminde Divan-ı Hümayun yerine Bakanlar Kurulu teşkil edilmesiyle, "Sadaret Kethüdası" makamının yerini 1835 Umur-ı Mülkiye Nezareti aldı; o da 1837'de Umur-ı Dahiliye ya da Dahiliye Nezareti makamına dönüştürüldü ve bu makama gelenler Cumhuriyet dönemine kadar bu unvanlarını muhafaza ettiler.
CEVAP C
7. Karlofça Antlaşması'nın esaslarının belirlendiği metin Edirne Protokolü'dür.
CEVAP A
8. Modern Türk diplomasisinin kurulmasında en büyük rol Reisülküttab Mehmet Raşit Efendi'ye aitti. Mehmet Raşid Osmanlı Devleti'nin en zor dönemlerinden biri olan 1788-1791 yılları arasında Osmanlı dış politikasında yaptığı faaliyetler sebebiyle III. Selim'in takdirini kazandı. Bundan dolayı padişah, yenilikçi görüşe sahip olan Mehmet Raşit'i 6 Eylül 1792 tarihinde ikinci kez olarak Reisülküttaplığa getirdi. Bu ona Türk dış politikasında köklü bir ıslahat yapma fırsatını vermişti.
CEVAP C
9. 3 Kasım 1839 tarihinde Mustafa Reşit Paşa tarafında Gülhane'de ilan edilen Tanzimat Fermanı, modernleşmeyi devlet siyaseti hâline getiren resmî bir belgedir.
CEVAP D
10. 1768-1774 Osmanlı-Rus savaşının ağır ekonomik koşullarında tahta çıkan I. Abdülhamit ekonomik sıkıntılardan dolayı cülus bahşişi ödeyememiştir.
CEVAP E

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - VIII

11. Bütçelerde yer alan en önemli gider kalemini mevâcib harcamaları teşkil etmektedir. Ulufe de denen bu ödemeler merkezî ordu ve devlet görevlilerine üç ay-da bir yapılan maaş harcamalarıdır. Bunlara ek olarak yeni padişahların tahta çıkışlarında askere bir yıllık mevâcib tutarında cûlus bahşîşleri dağıtılırdı. Bunlardaki gecikmeler çok kere buhran sebebiydi.
- CEVAP C
12. Resm-i çiftbozan toprak üzerinden alınan vergi ve tazminatlar grubuna girer. Diğerleri ise kişi üzerinden alınan vergiler grubuna girmektedir. Diğer bir grup ise ürün üzerinden alınan vergiler (Harâc-ı mukâseme)'dir.
- CEVAP D
13. Osmanlı Devleti 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı sırasında Osmanlı Bankası'yla Galata bankerlerine olan borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etti ve bu borçların tasfiyesi için 10 yıllık rûsûm-ı sitte gelirini alacaklılara bıraktı. Bu ödeme biçimi, Fransız, İngiliz, Alman ve diğer yabancı alacaklıların itirazına yol açtı. Müzakereler sonucunda rûsûm-ı sittenin alacaklılara tahsisini organize etmek için Düyûn-ı Umumiye idaresi kurulmuştur. Bu kuruluş Osmanlı borçlarının yönetimi, ödenmesi ve vergilerin toplanması ile görevlendirilmiştir. Düyûn-ı Umumiye idaresi Osmanlı Bankası ile birlikte Osmanlı maliyesi ve ekonomisi üzerinde yabancı sermayenin denetimini kurmuştur. Altı vergi anlamına gelen Rûsûm-ı sitte, damga, içki, balık avı, tuz, tütün ve ipekten alına vergileri toplu olarak ifade etmektedir.
- CEVAP D
14. Osmanlı Devleti'nde ilk ve etkin muhalefet örgütü 1865'te kurulan Yeni Osmanlılar Cemiyeti'dir. Yeni Osmanlıların önde gelen fikir adamları Ali Suavi, İbrahim Şinasi, Namık Kemal ve Ziya Paşa idi. Aydınlar ilerlemenin özgür kurumlara dayandığını, kurumların ise kamuoyu desteği ile ayakta kalabileceğine inanıyorlardı. Bu nedenle halkın eğitilmesi gerektiğini savunuyorlardı. Parlamenter ve anayasal bir rejim olan meşrutiyetle ülkenin kalkınabileceğini düşünüyorlardı. Eğitim aracı olarak Batıda olduğu gibi gazeteyi tercih ettiler ve gazete çıkarmaya başladılar.
- CEVAP A
15. Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanun-ı Esasi'nin ilanı Balkan sorununu görüşmek için İstanbul'da toplanan uluslararası Tersane Konferansı'nın açılışına denk getirildi. Böylece büyük devletlerin ıslahat bahanesiyle devletin iç işlerine karışmalarının önü alınmaya çalışıldı. Kanun-ı Esasi'nin ilanında halkın desteği ve baskısı yoktu. Kanun-ı Esasi, padişah tarafından Hatt-ı Hümayun şeklinde ilan edildi.
- CEVAP D
16. III. Selim döneminin Türk demokrasi tarihine en önemli katkısı meşveret usulünün kurumsallaştırılması oldu. Padişah kendi başkanlığı altında ülkenin ileri gelen devlet adamlarının katıldığı bir Meşveret (danışma) Meclisi topladı. Bu mecliste katılımcılar düşüncelerini özgürce dile getirebiliyor, sorunlar tüm açıklığı ile tartışılabilirdi. Hatta padişah, yayınladığı Hatt-ı Hümayunlar ile düşüncelerin özgürce ifade edilmesini isteyerek, bu konuda güvenceler de verdi. Meşveret Meclisi karar almayı kişisellikten çıkaran, danışma işini sürekli kılan önemli ve ileri bir adım oldu. Bu özelliği nedeniyle kimi yazarlarca padişahın mutlak egemenliğini kendi eliyle ve fiilen sınırlandıran "meşrutiyet rejiminin kurulmasına zemin hazırlayan bir hareket" olarak değerlendirildi.
- CEVAP A
17. Siyasî, hukukî ve iktisadî konuların ele alındığı bu meclisler II. Mahmut döneminde hem nitelik, hem de nicelik açısından geliştirildi. Askerî konularda Dâr-ı Şûra-yı Askerî, adlî alanda Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye, idari konularla ilgili olarak da Dâr-ı Şûra-yı Babîâlî gibi kurumlar oluşturuldu. Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye halkın sorunlarının görüşüldüğü düzenli bir meclisti. Bu yıllarda kurulan bir başka meclis ise yasama ve yürütme görevini yapmak üzere oluşturulan Meclis-i Hass-ı Vükelâ oldu. Bu meclisler ile hukuk devleti mekanizmasının kurulmasına doğru bir adım atılırken, Tanzimat Dönemi'nin alt yapısı da hazırlandı.
- CEVAP B
18. Tanzimat Dönemi'nin demokratik gelişme açısından en önemli katkılarından biri halkın seçimle tanışmasıdır. Mahalli düzeyde de olsa ülke yönetimine katılma bu yıllarda başladı. Bunun ilk örneği Muhassıllık Meclisleri oldu. 1840 yılından itibaren sancak merkezlerinde Muhassıllık Meclisleri kuruldu. Bu meclislerin görevi; sancaktan alınacak vergilerin miktarını belirlemek ve düzenli toplanmasını sağlamaktı. Muhassıllık Meclisleri büyük merkezlerde on üç üyeden oluşacaktı. Bunlardan altısı hükümet tarafından görevlendirilecek, diğerleri yerel halkın temsilcilerinden oluşacaktı.
- CEVAP D

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - VIII

19. İlk Osmanlı parlamentosu 19 Mart 1877'de Dolmabahçe Sarayı'nda toplandı. Meclisin açılış gününde tüm resmi daireler tatil edildi. Halk törene ilgi gösterdi. Avrupa basını da açılışı takip etmek üzere İstanbul'a geldi. Meclis'in açılışı Padişah II. Abdülhamit'in nutkunun Said Paşa tarafından okunmasından sonra 101 pare top atışıyla duyuruldu. Server Paşa, Meclis-i Âyan, Ahmet Vefik Paşa da Meclis-i Mebusan başkanlığına seçildi.

CEVAP C

20. II. Abdülhamit'in otuz yıl sürecek olan istibdat (baskı) yönetimi; hafiye, sansür ve basın özgürlüğünün kısıtlanması üzerine içerden ve dışarıdan birçok baskıyla karşılaştı. 1889 yılında Askeri Tıbbiye öğrencileri anayasayı tekrar yürürlüğe koymak ve mutlak yönetime son vermek amacıyla harekete geçti. Ohrili İbrahim Temo, Arapkirli Abdullah Cevdet, Diyarbakırlı İshak Sükûti, Kafkasyalı Mehmet Reşit, Bakülü Hüseyinzade Ali Beyler İttihat-ı Osmanî adını taşıyan gizli bir cemiyet kurdular. Bu örgüt aynı yıl Paris'te yaşayan meşrutiyet taraftarı Ahmet Rıza Bey'le irtibata geçti. Ahmet Rıza ve Dr. Nazım beylerin teklifiyle cemiyetin adı Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti olarak değiştirildi.

CEVAP A

21. II. Meşrutiyet'in ilanı ile Kanun-ı Esasi tekrar yürürlüğe kondu. Sadrazam Said Paşa basın aracılığı ile Meclis-i Mebusan'ı toplanmaya davet etti. Hafiye kaldırıldı ve genel af ilan edildi. 1908 yılının Kasım ve Aralık aylarında ülke genelinde seçimler yapıldı. Seçimlere İttihat ve Terakki Cemiyeti ile Prens Sabahattin taraftarlarının kurduğu Ahrar Fırkası katıldı. Seçimler İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin zaferiyle sonuçlandı. Ahrar Fırkası ise yalnızca bir üyesini Meclis'e gönderebildi. 157 Türk, 54 Arap, 25 Arnavut, 22 Rum, 10 Ermeni, 6 Sırp, 3 Bulgar, 4 Yahudi olmak üzere 281 mebus seçilmişti.

CEVAP E

22. Teklif-i Şakka "Güç yetirilemeyecek kadar ağır vergiler" demektir ve genellikle memurların halktan aldıkları izinsiz vergiler için kullanılmıştır. Osmanlı Devleti bu vergiyi kanun dışı saydığı için toplanmasını yasaklamıştır.

CEVAP A